

Ameriška revolucija

Države, ki imajo v posesti Ameriko so:

1. *Španija* □ ima v lasti Teksas, Nevado, Florido, Kalifornijo
2. *Francija* □ ima v lasti New Orleans, Louisiana, S območja ob reki Sv. Lovrenca
3. *Nizozemska* □ ima v lasti Novi Amsterdam (kupili so ga od Indijancev za nekaj steklenih kroglic), ta se kasneje preimenuje v New York
4. *Švedska* □ v Ameriki je okoli 400 švedskih priseljencev, njihova posebnost so lesene brunarice. V lasti imajo Delaware.
5. *Anglija* □ je glavna kolonialna sila, ki ima v posesti 13 kolonij ob obali Atlantika. Prva angleška kolonija je Virginija, ustanovljena v 16. stol., zadnja angleška kolonija pa je bila Georgija.

Vzroki za izseljevanje v Ameriko:

- *politični in verski vzroki* □ v tistem času poteka versko preganjanje ljudi. Evropa je zelo netolerantna do drugih ver.

Versko preganjani so:

- puritanci □ stroga verska sekta, ustanovljena v Angliji, so proti plesom...
- kvekerji □ med njih spadajo tudi amiši
- baptisti
- protestanti

- *ekonomski vzroki* (gospodarski) □ ljudje v Ameriki pridejo do zemlje, ki je poceni oz. zastonj in z nje izženejo Indijance. Beli človek začne izganjati Indijance in potekajo boji. Največ ljudi gre iz Evrope v Ameriko zaradi gospodarskih vzrokov.
- *pustolovci* – avanturisti □ v Ameriko prihajajo, da bi raziskali kontinent. Naredijo zemljevide. Pustolovcev ni veliko.

Na polovici 19. stol. začnejo ljudje odhajati v Ameriko zaradi zlate mrzlice. To je okoli leta 1848.

Prvi sloji, ki prihajajo v Evropo so dokaj premožni. 2/3 priseljencev lahko sama plača prevoz. 1/3 so služabniki, ki so zelo iznajdljivi. 40% popotnikov je umrlo na poti zaradi gripe, skorbuta, ... Le 60% jih pride živih v Ameriko.

Po prihodu se pojavi verska toleranca med ljudmi. Med ljudmi prevladuje individualizem in imajo pragmatizem – človek je aktiven in uspešen pri reševanju težav. Niso več pomembni nazivi. Počasi se razvija kapitalizem. Živijo »American way of life«.

Novi naseljenci razvijejo različne tipe gospodarstva:

- **S Amerika** □ neagrarne dejavnosti, bolj so razviti
- **sredina** □ farmarji
- **jug** □ plantaže bombaža, tobaka, obdeluje jih črna delovna sila

Na S gredo živeti puritanci. Plantaže imajo lahko v lasti evropski bogataši. J je najmanj primeren za poselitev, kjer je veliko vlage, žuželk, malarija.

Problem nastane med Veliko Britanijo in angleškimi kolonijami v Ameriki, zaradi davkov. Velika Britanija doživi poraz s Francijo v 7-letni vojni, zato povečajo davke na sladkor, znamke, igralne karte in celo na čaj. Leta 1773 pride do uvoda v spopad med Veliko Britanijo in kolonijami. Uvod je Bostonska čajanka. V Boston se je pripeljala z obdavčenjem čaja ladja, in takrat se je nekaj bostonskih prebivalcev preobleklo v Indijance (ker so se zbal) in v Bostonski zaliv vržejo okoli 300 zabojev s čajem.

Ukrepi Velike Britanije:

- **Trade Act** □ iz Amerike gredo surovine v Anglijo, tam naredijo stvari in jih potem prodajo Ameriki
- **Navigation Act** □ vse mora potekati na angleških ladjah, kolonisti pa morajo plačati prevoz

Leta 1774 se zberejo predstavniki kolonij na kongresu v Philadelphii. Tam sklenejo, da se morajo vsi, ne samo angleške kolonije boriti za samostojnost. Angleži obdavčijo vse in omejujejo trgovino med Indijanci in kolonijami. Na sestanku v Philadelphii se odločijo za vojno, ki traja od 1775-1783, ko je bil v Versaillesu sklenjen mirovni sporazum. Angleži so v vojni na boljšem, saj imajo profesionalno vojsko, veliko ladjevje, so največja kolonialna sila. Kolonisti so večinoma kmeti in na stran kolonistov stopita Francija in Španija (v zahvalo dobi Florido). Francozi dajo kolonistom darilo – kip svobode.

Voditelji revolucije:

- George Washington

- Benjamin Franklin
- Adams
- Jefferson

To so kasnejši predsedniki.

Prvi korak k samostojnosti je deklaracija o neodvisnosti, 4.7. 1776. Avtor deklaracije je Jefferson- On dobi podlago od evropskih razsvetljencev – »Človek je svobodno in aktivno bitje.« □ temelj. V deklaraciji je zapisano, da ima vsako ljudstvo pravico do lastne domovine. Deklaracija je predvidevala širšo organizacijo. Američani dobijo 1. ustavo leta 1787. Napisana je na podlagi deklaracije. Ameriška ustava predvideva delitev oblasti (demokracija) na:

- sodno oblast
- zakonodajno oblast
- izvršno oblast

- **Zakonodajno** oblast ima v rokah kongres, ki se deli na senat in poslansko zbornico.
- **Izvršno** oblast ima predsednik. Prvi predsednik je George Washington, ki pa še ne živi v beli hiši. Nedomokratično je, da ima predsednik veliko moč, saj je vrhovni poveljnik vojske, mora dovoliti izvolitev kongresnikov, hkrati tudi vpliva na izvolitev vrhovnih sodnikov. Takratni predsednik lahko vpliva na zakone.

Volilno pravico imajo moški, stari nad 18 let z določenim premoženjem, kar pomeni, da volilne pravice nimajo ženske, sužnji, Indijanci in ¼ moških, ki nimajo dovolj premoženja. Suženjstvo je bilo z zakonom dovoljeno do leta 1808.

Edini ameriški predsednik, ki je imel 3 mandate je bil Roosevelt zaradi 2.sv. vojne. Potem so sprejeli zakon, da imajo predsedniki največ dva mandata.

Leta 1878 lahko volijo vsi svobodni beli moški. Volila je lahko tudi ženska (sama), ki je imela posest. Volila je lahko le preko posrednika. V svetu lahko prvič volijo ženske konec 19. stol. Najprej v Angliji, potem v Ameriki. Črnci dobijo volilno pravico v 60-ih letih.

Zakaj rečemo, da je to ameriška revolucija:

Ker je to državnotvorno dejanje. Nastane država, ki se imenuje ZDA. Sicer ni nobenih večjih sprememb.

Dva velika problema:

1. **gospodarski dualizem** □ med S in J; zaradi tega pride do državljanske revolucije
2. **suženjsko vprašanje** in **vprašanje črnstva** □ suženjstvo postane zakonsko prepovedano leta 1808. Zaradi suženjskega vprašanja spet pride do spora med S in J.
vprašanje Indijancev □ nad njimi se dogaja genocid (fizično iztrebljanje). Indijance pošiljajo v rezervate – tam niso dobri pogoji. V rezervatih Indijanci životarijo. Problem Indijancev so bili bizoni, ki so bili glavna hrana, beli človek pa jih iztrebi. Indijancem zato primanjkuje hrane.